

ВОЈИСЛАВ ЂУРИЋ

ВУКОВИ
ПОРТРЕТИ
УСТАНИКА

у спису
Као српски Плутарх

БЕОГРАД, 2002.

ВУКОВА ПРИПРЕМА ЗА СЛИКАЊЕ ИСТОРИЈСКИХ ЛИЧНОСТИ И ДОГАЂАЈА

Колико се дела историчара и биографа разликују по суштини, толико се разликују и по стилу – наглашава 1810. Фридрих Шлегел поводом Де Кароовог превода на француски Хормајеровог *Аустријског Плутарха*. „Анали се могу ограничити на тон излагања које мирно и увек једнолико тече. Биографија треба и хоће не само да приповеда него и да *карактерисше*, да оживљује пред очима најдубљу суштину неког изванредног духа према свим његовим својствима. Овде је често све богатство језика још веома недоступно да би се сасвим досегле и изразиле финије црте и боје живописа како га је приказивач схватио; и он је приморан да допусти себи и ређе начине изражавања и понешто неуобичајено да би дошао до циља.“ Поводом *Аустријског Плутарха* – чију топлину, занос и речитост објашњава и особеним духом и суштином биографије – Шлегел подсећа да и богати стил грчкога Плутарха, необичан и чак с неологизмима, има основу у „помешаном филозофско-моралном и психолошком начину посматрања, којем се Плутарх тако радо предаје и

боравак (с породицом) у Пањеви, где „би послије гледао, да свршим ову историју Српску, и писао би још којешта (особито житија знатни Србаља, да буде као Српски Плутарх), док не би ли откуд срећа какав случај изнијела да то могу у Лајпцигу штампати“.

Пре 1821, иако о томе нема података, у видокругу Вуковом – упоредо са другим биографима – морао се појавити и Хормајер (Joseph Freiherr von Hormayr), чији су животописи (Österreichischer Plutarch, oder Leben und Bildnisse aller Regenten und berühmtesten Feldherren, Staatsmänner, Gelehrten und Künstler des österreichischen Kaiserstaates) објављени у Бечу 1807–1814. у 20 томова и постали „омиљена лектира свих патриота“. Тек 1827. Вук помиње Хормајера у писмима Лукијану Мушицком и Павлу Шафарику. Првome пише око 20. јула: „Синоћ сам код бијелога курјака (у бирцаузу) вечерао с Копитаром и са ’Офратом ’Ормајером (аустријским државним историјографом), и пили смо за ваше здравље. ’Ормајер је читао и тужбу противу вас, и вашу обрану, и Ча Стевино мњеније о томе. За тужбу каже, да је *иодла*, за обрану да је ganz orientalisches poetisch; а за Ча Стевино мњеније, да је добро врло по вас. Ја сам му казао, да је Ч. С. ваш непријатељ, али ту није могао друкчије чинити, будући да се тиче цијелога чина. ’Ормајер каже, да ће цар скоро и друге владике наименовати, а вас је само зато најприје наименовао, да вам учини удовлетвореније, што су вас непријатељи у Рватској *неираведно*